

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. ректора



Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат технічних наук, доцент

Ігор МАГДАЛІНА

17.06. 2026 р.

ВИСНОВОК

щодо публічної презентації наукових результатів дисертації Тихоненка Сергія Олександровича на тему «Особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Дніпровського державного університету внутрішніх справ
30 листопада 2022 року (протокол № 3)

ВИТЯГ

з протоколу спільного засідання кафедр кримінального права та кримінології, кримінального процесу, криміналістики та домедичної підготовки від 17 червня 2026 року

Головуючий – доктор юридичних наук, с.н.с. Березняк В.С.

Секретар – доктор філософії в галузі права Кривокурс О.Г.

Присутні: доктор юридичних наук, професор Юнін О.С., доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Березняк В.С., доктор юридичних наук, старший дослідник Почтовий М.М., доктор юридичних наук, професор Плетенець В.М., доктор юридичних наук, професор Обшалов С.В., кандидат юридичних наук, доцент Санакоев Д.Б., кандидат юридичних наук, доцент Захарко А.В., кандидат юридичних наук, доцент Рогальська В.В., доктор філософії в галузі права Кривокурс О.Г., доктор філософії в галузі права Бобрішова Л.В.

З присутніх – 5 докторів наук, 5 кандидатів наук (доктори філософії) – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження Тихоненка Сергія Олександровича на тему «Особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю

081 «Право» щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача ступеня доктора філософії Тихоненка Сергія Олександровича на тему «Особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». У своїй доповіді дисертант визначив мету, завдання, предмет, об'єкт і методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їхню новизну, теоретичне та практичне значення, а також обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи.

Доповідач зазначив, що для України пандемія COVID-19 також стала серйозним викликом. За офіційними даними Міністерства охорони здоров'я України, протягом періоду пандемії було зареєстровано понад 5,5 млн випадків захворювання та понад 112 тис. смертей, спричинених ускладненнями коронавірусної хвороби. Високі показники захворюваності та смертності обумовили необхідність запровадження безпрецедентних карантинних обмежень, які вплинули на діяльність усіх правоохоронних органів, у тому числі органів досудового розслідування. У цих умовах забезпечення безперервності кримінального провадження та належного виконання завдань кримінальної юстиції потребувало адаптації традиційних організаційних і криміналістичних підходів до нових епідемічних реалій.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває щодо діяльності працівників Національної поліції України, які протягом усього періоду пандемії належали до категорії працівників критичної інфраструктури та були зобов'язані виконувати службові обов'язки незалежно від рівня епідемічної небезпеки. На відміну від значної частини працівників інших сфер, поліцейські не мали можливості перейти на дистанційний режим роботи, оскільки забезпечення публічної безпеки, реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, проведення слідчих (розшукових) дій та охорона громадського порядку потребували їхньої постійної фізичної присутності. Саме тому рівень захворюваності на COVID-19 серед поліцейських залишався стабільно високим протягом усього періоду пандемії, а численні випадки інфікування були безпосередньо пов'язані з виконанням службових обов'язків та постійним контактом із населенням. Відсутність комплексних кримінологічних досліджень та наукових розробок монографічного характеру зумовлюють актуальність обраної теми Тихоненка Сергія Олександровича.

Обрана тема пов'язана з виконанням положень низки наукових і нормативно-стратегічних документів, зокрема Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, затверджених Кабінетом Міністрів України, тематики наукових досліджень Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України, а також науково-дослідних тем Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

Метою дисертаційного дослідження є комплексний науковий аналіз теоретичних, нормативних і практичних засад реалізації слідчим процесуальної компетенції під час проведення слідчих (розшукових) дій в умовах поширення пандемії COVID-19 та розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: досліджено стан наукового вивчення питання щодо ризику інфікування COVID-19; визначити процесуальну компетенцію слідчого під час здійснення досудового розслідування злочинів; проаналізувати вплив COVID-19 на характер слідчої діяльності з організації розслідування кримінальних правопорушень; встановити особливості роботи слідчого в умовах поширення COVID-19 на першочерговому етапі розслідування; дослідити реалізацію слідчим процесуальної компетенції на подальших етапах розслідування в умовах поширення COVID-19; визначити шляхи оптимізації роботи слідчого під час проведення слідчих (розшукових) дій за участі хворої на COVID-19 особи; сформулювати перспективи розвитку криміналістичного забезпечення досудового розслідування після пандемії COVID-19.

Методологічну основу дисертації становить сукупність філософських, загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання. Зокрема застосовувалися діалектичний, логіко-семантичний, формально-юридичний, системно-структурний, порівняльно-правовий методи, методи аналізу, синтезу, класифікації, групування, функціональний метод, а також методи моделювання, прогнозування та документального аналізу, що забезпечили всебічність дослідження та обґрунтованість отриманих результатів.

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, закони України, міжнародні договори, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади. Інформаційно-емпіричну основу дослідження склали дані державних органів України, аналітичні матеріали, довідкові джерела, а також матеріали, що відображають практику реагування суб'єктів сектору безпеки і оборони на виклики та загрози національній безпеці.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертаційна робота є першим у вітчизняній науці комплексним монографічним дослідженням основних загальнотеоретичних та процесуальних засад, форм і концептуальних положень щодо реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19, в якому сформульовано низку наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, що мають важливе теоретико-прикладне значення для науки кримінального процесу, криміналістики та діяльності органів досудового розслідування, зокрема: вперше обґрунтовано доцільність розгляду процесуальної компетенції слідчого через систему трьох взаємопов'язаних блоків діяльності: організаційного, доказового та процесуально-розпорядчого.

Сформульовано науковий підхід до розуміння процесуальної компетенції слідчого як системи повноважень, що реалізуються в умовах надзвичайних ситуацій біологічного характеру та забезпечують безперервність здійснення досудового розслідування;

Доведено, що забезпечення біологічної безпеки є самостійним елементом організації слідчої діяльності та повинно враховуватися під час планування і проведення слідчих (розшукових) дій.

Удосконалено наукові уявлення про цифровізацію процесуальної діяльності слідчого та використання дистанційних технологій під час досудового розслідування;

Обґрунтовано теоретичні засади взаємодії слідчого з прокурором та слідчим суддею в умовах дистанційного формату роботи.

Досліджено наукові уявлення про систему факторів ризику інфікування учасників кримінального провадження під час здійснення слідчої діяльності та їх криміналістичне значення.

Дістали подальшого розвитку криміналістичні рекомендації щодо проведення допиту, обшуку, огляду, пред'явлення для впізнання та слідчого експерименту в умовах біологічних загроз.

Доповнено концептуальні положення щодо цифрової трансформації досудового розслідування та розвитку електронного кримінального провадження.

Скориговано наукові уявлення про взаємозв'язок безпеки учасників кримінального провадження та ефективності розслідування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у науково-дослідній діяльності; у правотворчості; у правозастосовній діяльності; в освітньому процесі. Основні положення та висновки дисертації були апробовані на низці науково-практичних конференцій. Результати дослідження відображено у шести наукових публікаціях, із яких чотири опубліковано у фахових наукових виданнях України, а дві – у тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Такими є основні положення дисертації, які відображають теоретичне узагальнення та нове вирішення важливого наукового завдання, що полягає у формуванні на основі аналізу чинного законодавства, практики його застосування, а також наукового доробку вітчизняних і зарубіжних учених, науково обґрунтованих підходів до вдосконалення реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19.

Після доповіді Тихоненка С.О. відбулася дискусія, під час якої здобувач відповів на запитання присутніх щодо структури роботи, методологічної та теоретичної основи дослідження, висновків, здобутих за підсумками виконаної наукової роботи, а саме:

Запитання Плетенця В.М.: У чому полягає актуальність дослідження ризику інфікування COVID-19 для криміналістичної науки, якщо активна фаза пандемії вже завершилася?

Відповідь: Дякую за запитання. Актуальність дослідження не обмежується виключно пандемією COVID-19. Проведене дослідження дозволило сформулювати наукові підходи до організації слідчої діяльності в умовах будь-яких біологічних загроз. Пандемія COVID-19 виступила моделлю надзвичайної ситуації медико-біологічного характеру, яка виявила недоліки в організації досудового

розслідування та необхідність адаптації криміналістичних рекомендацій до умов підвищеного ризику інфікування. Отримані результати можуть бути використані під час реагування на майбутні епідемії та пандемії.

Запитання Березняка В.С.: Чому ризик інфікування COVID-19 доцільно розглядати як криміналістичну, а не виключно медичну проблему?

Відповідь: Дякую за запитання. Ризик інфікування безпосередньо впливає на організацію та тактику проведення слідчих (розшукових) дій. Від рівня епідемічної небезпеки залежить вибір місця проведення процесуальної дії, кількість її учасників, тривалість контакту, використання технічних засобів фіксації та можливість застосування дистанційних технологій. Саме тому ризик інфікування виходить за межі медичної проблематики та набуває криміналістичного значення.

Запитання Кривоупска О.Г.: Які слідчі (розшукові) дії виявилися найбільш уразливими до ризику поширення COVID-19?

Відповідь: Дякую за запитання. Найбільш ризикованими є слідчі (розшукові) дії, пов'язані з безпосередньою комунікацією між людьми та тривалим перебуванням учасників у закритих приміщеннях. Насамперед це допит, одночасний допит двох або більше раніше допитаних осіб, пред'явлення для впізнання, обшук, слідчий експеримент та освідування. Саме ці процесуальні дії потребували найбільшої адаптації до умов пандемії.

Запитання Захарка А.В.: Які фактори найбільше впливають на ризик інфікування під час проведення слідчих (розшукових) дій?

Відповідь: Дякую за запитання. У роботі запропоновано класифікувати фактори ризику на чотири групи: біологічні, організаційні, професійні та поведінкові. Найбільше значення мають тривалість контакту між учасниками процесуальної дії, кількість присутніх осіб, характеристики приміщення, рівень вентиляції, використання засобів індивідуального захисту та дотримання санітарно-епідемічних вимог.

Після відповідей на запитання було надано слово для оприлюднення висновку науковому керівнику Почтовому Максиму Миколайовичу – заступникові директора Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ, доктору юридичних наук, старшому досліднику, який підкреслив, що здобувач обрав досить складну, дискусійну і водночас актуальну й важливу тему для свого наукового дослідження.

Пандемія коронавірусної хвороби COVID-19 стала однією з наймасштабніших глобальних криз сучасності, яка суттєво вплинула на всі сфери суспільного життя, функціонування державних інституцій та систему забезпечення правопорядку. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, з початку пандемії у світі було офіційно зареєстровано понад 777 млн випадків захворювання на COVID-19 та понад 7 млн летальних випадків, пов'язаних із наслідками коронавірусної інфекції. Водночас результати досліджень ВООЗ щодо надлишкової смертності свідчать, що реальні демографічні втрати від пандемії є значно більшими та можуть перевищувати 14,9 млн осіб лише протягом 2020–2021 років. Пандемія продемонструвала вразливість державних систем до біологічних загроз та актуалізувала необхідність вироблення нових

підходів до організації діяльності органів державної влади в умовах надзвичайних ситуацій медико-біологічного характеру.

Для України пандемія COVID-19 також стала серйозним викликом. За офіційними даними Міністерства охорони здоров'я України, протягом періоду пандемії було зареєстровано понад 5,5 млн випадків захворювання та понад 112 тис. смертей, спричинених ускладненнями коронавірусної хвороби. Високі показники захворюваності та смертності обумовили необхідність запровадження безпрецедентних карантинних обмежень, які вплинули на діяльність усіх правоохоронних органів, у тому числі органів досудового розслідування. У цих умовах забезпечення безперервності кримінального провадження та належного виконання завдань кримінальної юстиції потребувало адаптації традиційних організаційних і криміналістичних підходів до нових епідемічних реалій.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває щодо діяльності працівників Національної поліції України, які протягом усього періоду пандемії належали до категорії працівників критичної інфраструктури та були зобов'язані виконувати службові обов'язки незалежно від рівня епідемічної небезпеки. На відміну від значної частини працівників інших сфер, поліцейські не мали можливості перейти на дистанційний режим роботи, оскільки забезпечення публічної безпеки, реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, проведення слідчих (розшукових) дій та охорона громадського порядку потребували їхньої постійної фізичної присутності. Саме тому рівень захворюваності на COVID-19 серед поліцейських залишався стабільно високим протягом усього періоду пандемії, а численні випадки інфікування були безпосередньо пов'язані з виконанням службових обов'язків та постійним контактом із населенням.

Специфіка професійної діяльності слідчих полягає в необхідності систематичної взаємодії з невизначеним колом осіб під час проведення допитів, одночасних допитів, пред'явлення для впізнання, обшуків, слідчих експериментів, освідчень та інших слідчих (розшукових) дій. За таких умов ризик інфікування набуває не лише медичного, але й криміналістичного значення, оскільки безпосередньо впливає на організацію розслідування кримінальних правопорушень, порядок планування процесуальних дій, вибір тактичних прийомів та забезпечення безпеки учасників кримінального провадження. Пандемія вперше поставила перед криміналістикою питання необхідності врахування біологічних загроз як одного з факторів, що визначають ефективність слідчої діяльності.

Особливу увагу необхідно приділяти питанням соціального та правового захисту поліцейських, які захворіли на COVID-19 під час виконання службових обов'язків. Оскільки інфікування працівників поліції у більшості випадків відбувалося внаслідок виконання покладених на них державою функцій, захворювання та його наслідки повинні розглядатися крізь призму професійного ризику.

Водночас слід зазначити, що проблема COVID-19 не втратила своєї актуальності після офіційного завершення пандемічного періоду. Незважаючи на скасування більшості карантинних обмежень та припинення режиму надзвичайного реагування у сфері громадського здоров'я, випадки захворювання

на коронавірусну хворобу продовжують реєструватися в багатьох країнах світу, у тому числі в Україні. При цьому сучасний рівень епідеміологічного моніторингу є значно нижчим порівняно з періодом 2020–2022 років, що ускладнює отримання об'єктивної інформації про реальні масштаби поширення захворювання. Скорочення обсягів тестування населення та зменшення інтенсивності статистичного обліку випадків COVID-19 фактично призвели до часткової втрати можливостей оперативного контролю за епідемічною ситуацією та оцінки потенційних ризиків для окремих професійних груп населення.

Крім того, результати сучасних медичних досліджень свідчать, що наслідки пандемії продовжують впливати на стан громадського здоров'я. У науковій літературі значна увага приділяється проблемі постковідного синдрому (Long COVID), тривалим порушенням функціонування дихальної, серцево-судинної та нервової систем, а також особливостям циркуляції нових варіантів SARS-CoV-2 та інших респіраторних вірусів. У цьому контексті особливого значення набуває дослідження професійних ризиків інфікування працівників правоохоронних органів та розроблення ефективних механізмів організації діяльності органів досудового розслідування в умовах можливого поширення нових інфекційних захворювань.

Це обумовлює необхідність комплексного наукового аналізу зазначеної проблематики, розроблення сучасних криміналістичних рекомендацій та формування наукових засад організації слідчої діяльності в умовах біологічних загроз, що має важливе теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку криміналістики та удосконалення діяльності органів досудового розслідування.

Відсутність комплексних кримінологічних досліджень та наукових розробок монографічного характеру зумовлюють актуальність обраної теми Тихоненка Сергія Олександровича.

Дисертація Тихоненка С.О. є першим у вітчизняній науці комплексним монографічним дослідженням основних загальнотеоретичних та процесуальних засад, форм і концептуальних положень щодо реалізації слідчим процесуальних повноважень під час проведення слідчих (розшукових) дій в умовах пандемії COVID-19, в якому сформульовано низку наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, що мають важливе теоретико-прикладне значення для науки кримінального процесу, криміналістики та діяльності органів досудового розслідування.

За результатами проведеного дослідження сформульовано низку нових положень, висновків та пропозицій, які виносяться на захист. Основні з них такі: вперше обґрунтовано доцільність розгляду процесуальної компетенції слідчого через систему трьох взаємопов'язаних блоків діяльності: організаційного, доказового та процесуально-розпорядчого.

Сформульовано науковий підхід до розуміння процесуальної компетенції слідчого як системи повноважень, що реалізуються в умовах надзвичайних ситуацій біологічного характеру та забезпечують безперервність здійснення досудового розслідування;

Доведено, що забезпечення біологічної безпеки є самостійним елементом

організації слідчої діяльності та повинно враховуватися під час планування і проведення слідчих (розшукових) дій.

Удосконалено наукові уявлення про цифровізацію процесуальної діяльності слідчого та використання дистанційних технологій під час досудового розслідування;

Обґрунтовано теоретичні засади взаємодії слідчого з прокурором та слідчим суддею в умовах дистанційного формату роботи.

Досліджено наукові уявлення про систему факторів ризику інфікування учасників кримінального провадження під час здійснення слідчої діяльності та їх криміналістичне значення.

Дістали подальшого розвитку криміналістичні рекомендації щодо проведення допиту, обшуку, огляду, пред'явлення для впізнання та слідчого експерименту в умовах біологічних загроз.

Доповнено концептуальні положення щодо цифрової трансформації досудового розслідування та розвитку електронного кримінального провадження.

Скориговано наукові уявлення про взаємозв'язок безпеки учасників кримінального провадження та ефективності розслідування.

Повнота висвітлення результатів дослідження зумовлена тим, що основні положення та результати дисертації викладено в 4 наукових статтях, що визначені як фахові з юридичних дисциплін, а також у 2 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Дисертація Тихоненка Сергія Олександровича «Особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19»; представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є завершеною науковою працею, яка за важливістю проблеми, обсягом виконаного дослідження та його методичним рівнем, отриманими науково обґрунтованими результатами в сукупності має важливе значення для розвитку юридичної науки, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути представлена до проведення попередньої експертизи.

Після цього слово було надано **рецензентам** наукової праці:

Кандидат юридичних наук, доцент Санакоєв Дмитро Борисович відзначив високий рівень наукового дослідження Тихоненка С.О. Пандемія коронавірусної хвороби COVID-19 стала однією з наймасштабніших глобальних криз сучасності, яка суттєво вплинула на всі сфери суспільного життя, функціонування державних інституцій та систему забезпечення правопорядку. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, з початку пандемії у світі було офіційно зареєстровано понад 777 млн випадків захворювання на COVID-19 та понад 7 млн летальних випадків, пов'язаних із наслідками коронавірусної інфекції. Водночас результати досліджень ВООЗ щодо надлишкової смертності свідчать, що реальні демографічні втрати від пандемії є значно більшими та можуть перевищувати 14,9 млн осіб лише протягом 2020–2021 років. Пандемія

продемонструвала вразливість державних систем до біологічних загроз та актуалізувала необхідність вироблення нових підходів до організації діяльності органів державної влади в умовах надзвичайних ситуацій медико-біологічного характеру.

Специфіка професійної діяльності слідчих полягає в необхідності систематичної взаємодії з невизначеним колом осіб під час проведення допитів, одночасних допитів, пред'явлення для впізнання, обшуків, слідчих експериментів, освідкувань та інших слідчих (розшукових) дій. За таких умов ризик інфікування набуває не лише медичного, але й криміналістичного значення, оскільки безпосередньо впливає на організацію розслідування кримінальних правопорушень, порядок планування процесуальних дій, вибір тактичних прийомів та забезпечення безпеки учасників кримінального провадження. Пандемія вперше поставила перед криміналістикою питання необхідності врахування біологічних загроз як одного з факторів, що визначають ефективність слідчої діяльності.

Особливу увагу необхідно приділяти питанням соціального та правового захисту поліцейських, які захворіли на COVID-19 під час виконання службових обов'язків. Оскільки інфікування працівників поліції у більшості випадків відбувалося внаслідок виконання покладених на них державою функцій, захворювання та його наслідки повинні розглядатися крізь призму професійного ризику.

Водночас слід зазначити, що проблема COVID-19 не втратила своєї актуальності після офіційного завершення пандемічного періоду. Незважаючи на скасування більшості карантинних обмежень та припинення режиму надзвичайного реагування у сфері громадського здоров'я, випадки захворювання на коронавірусну хворобу продовжують реєструватися в багатьох країнах світу, у тому числі в Україні.

Саме це зумовлює актуальність обраної теми Тихоненка Сергія Олександровича.

Результати дисертаційного дослідження є аргументованими, переконливими та отримані завдяки широкому використанню наукових джерел, емпіричного матеріалу та вмілому використанню існуючого масиву методів наукового дослідження. Зміст дисертації демонструє вміння автора доводити власні думки, аргументувати, з посиланням на емпіричні матеріали та статистичні дані доводи й пропозиції.

Дисертація Тихоненка С.О. є одним з перших у вітчизняній науці комплексним монографічним дослідженням основних загальнотеоретичних та процесуальних засад, форм і концептуальних положень щодо реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19, в якому сформульовано низку наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, що мають важливе теоретико-прикладне значення для науки кримінального процесу, криміналістики та діяльності органів досудового розслідування.

Встановлено, що процесуальна компетенція слідчого являє собою не лише сукупність передбачених кримінальним процесуальним законодавством прав та

обов'язків, а й складну функціональну систему повноважень, реалізація яких забезпечує ефективне досягнення завдань кримінального провадження.

Обґрунтовано, що сучасний зміст процесуальної компетенції слідчого найбільш повно розкривається через взаємодію трьох основних блоків діяльності: організаційного, доказового та процесуально-розпорядчого. Доведено, що саме така структура дозволяє комплексно оцінити місце слідчого в механізмі досудового розслідування та визначити особливості реалізації його повноважень в умовах надзвичайних ситуацій біологічного характеру.

Дослідження впливу пандемії на організацію діяльності слідчих підрозділів дозволило констатувати, що керівники органів досудового розслідування були змушені впроваджувати нові алгоритми планування роботи, організовувати дистанційну взаємодію між працівниками, забезпечувати особовий склад засобами індивідуального захисту та підтримувати безперервність розслідування навіть в умовах тимчасової непрацездатності окремих співробітників. Доведено, що ефективність діяльності слідчих підрозділів у період пандемії значною мірою залежала від рівня організаційної готовності до функціонування в умовах кризових ситуацій.

Обґрунтовано, що ризик інфікування COVID-19 під час здійснення слідчої діяльності є самостійним криміналістично значущим фактором, який безпосередньо впливає на вибір організаційних і тактичних рішень. Встановлено, що під час планування та проведення першочергових слідчих (розшукових) дій слідчий повинен враховувати не лише процесуальні та криміналістичні аспекти, але й фактори епідемічної небезпеки, пов'язані з умовами проведення процесуальної дії, кількістю учасників, тривалістю контакту та особливостями приміщення.

Нормативно-правову та інформаційну основу дисертаційного дослідження складають: Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс України, чинні законодавчі й підзаконні нормативно-правові акти, які регулюють кримінальні процесуальні відносини в нашій державі.

Основні положення та результати дисертації відображено у шести наукових публікаціях, із яких чотири – статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, дві – тези у збірниках наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних науково-практичних конференціях.

У цілому позитивно оцінюючи дисертацію Тихоненка Сергія Олександровича необхідно висловити ряд зауважень, звернути увагу на твердження, що викликають сумніви та можуть слугувати підґрунтям для дискусії під час її захисту:

1. У дисертації недостатньо уваги приділено питанням документування та доказового значення інформації, отриманої за допомогою цифрових технологій під час проведення дистанційних слідчих (розшукових) дій, що потребує подальших наукових досліджень.

2. Запропонована автором класифікація факторів ризику інфікування учасників кримінального провадження є науково обґрунтованою, однак окремі критерії віднесення факторів до певних груп потребують додаткового уточнення та деталізації.

3. Незважаючи на комплексний характер дослідження, поза межами дисертаційної роботи залишилися питання впливу пандемії COVID-19 на організацію діяльності інших суб'єктів кримінального провадження (прокурора, слідчого судді, експерта, спеціаліста та адвоката), що могло б сприяти більш повному розкриттю досліджуваної проблематики.

4. Робота тільки виграла б, якби автор направив свої пропозиції зі змінами до чинних нормативно-правових актів, які регламентують кримінальну процесуальну діяльність слідчого у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19, до Верховної Ради України.

Слід зазначити, що висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку виконаної роботи і викликані скоріше наявністю новаторських ідей, а також складністю обраного предмету наукового аналізу.

Дисертація Тихоненка Сергія Олександровича на тему «Особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19», є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що полягає у виробленні цілісної концепції формування правових механізмів регулювання щодо реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19, виявленні проблемних аспектів застосування норм кримінального процесуального законодавства в цій сфері, а також виробленні пропозицій та рекомендацій щодо його вдосконалення для підвищення ефективності виконання завдань кримінального судочинства та ефективного здійснення досудового розслідування. Вона відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Тихоненко Сергій Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Доктор філософії в галузі права Бобрішова Лілія Володимирівна відзначила достатній фаховий рівень дисертаційного дослідження Тихоненка С.О., виконаного на актуальну тему. Дисертаційне дослідження присвячене актуальній та складній проблемі сучасної кримінальної процесуальної науки – визначенню теоретичних, нормативних і практичних засад реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19.

Для України пандемія COVID-19 також стала серйозним викликом. За офіційними даними Міністерства охорони здоров'я України, протягом періоду пандемії було зареєстровано понад 5,5 млн випадків захворювання та понад 112 тис. смертей, спричинених ускладненнями коронавірусної хвороби. Високі показники захворюваності та смертності обумовили необхідність запровадження безпрецедентних карантинних обмежень, які вплинули на діяльність усіх правоохоронних органів, у тому числі органів досудового розслідування. У цих

умовах забезпечення безперервності кримінального провадження та належного виконання завдань кримінальної юстиції потребувало адаптації традиційних організаційних і криміналістичних підходів до нових епідемічних реалій.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває щодо діяльності працівників Національної поліції України, які протягом усього періоду пандемії належали до категорії працівників критичної інфраструктури та були зобов'язані виконувати службові обов'язки незалежно від рівня епідемічної небезпеки. На відміну від значної частини працівників інших сфер, поліцейські не мали можливості перейти на дистанційний режим роботи, оскільки забезпечення публічної безпеки, реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, проведення слідчих (розшукових) дій та охорона громадського порядку потребували їхньої постійної фізичної присутності. Саме тому рівень захворюваності на COVID-19 серед поліцейських залишався стабільно високим протягом усього періоду пандемії, а численні випадки інфікування були безпосередньо пов'язані з виконанням службових обов'язків та постійним контактом із населенням.

Робота має системний характер, логічну структуру та демонструє глибоке розуміння досліджуваної проблематики.

Емпіричну базу дослідження становлять дані Державної служби статистики України, органів прокуратури, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Міністерства охорони здоров'я та інших державних органів, аналіз політико-правової публіцистики, довідкових видань, фактологічних матеріалів щодо реалізації слідчим процесуальних повноважень під час проведення слідчих (розшукових) дій в умовах пандемії COVID-19

Практичне значення дисертації полягає у в тому, що викладені й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації впроваджені та використовуються у:

- освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Організація розслідування кримінальних правопорушень», «Криміналістика», «Кримінальний процес», «Оперативно-розшукова діяльність», а також підготовки підручників, навчальних посібників, курсів лекцій;

- науковій діяльності – для подальшого вдосконалення основ методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень на основі сформульованих теоретичних положень, висновків і практичних рекомендацій;

- правозастосовній діяльності – для вдосконалення діяльності органів досудового розслідування підрозділів Національної поліції України.

Отримані в дисертації результати є достатньо обґрунтованими, що підтверджується використанням широкого кола нормативних джерел, наукових праць та судової практики.

Автором сформульовано низку нових положень, висновків та пропозицій, які виносяться на захист. Основні з них такі: вперше обґрунтовано доцільність розгляду процесуальної компетенції слідчого через систему трьох взаємопов'язаних блоків діяльності: організаційного, доказового та процесуально-розпорядчого.

Сформульовано науковий підхід до розуміння процесуальної компетенції слідчого як системи повноважень, що реалізуються в умовах надзвичайних

ситуацій біологічного характеру та забезпечують безперервність здійснення досудового розслідування;

Доведено, що забезпечення біологічної безпеки є самостійним елементом організації слідчої діяльності та повинно враховуватися під час планування і проведення слідчих (розшукових) дій.

Удосконалено наукові уявлення про цифровізацію процесуальної діяльності слідчого та використання дистанційних технологій під час досудового розслідування;

Обґрунтовано теоретичні засади взаємодії слідчого з прокурором та слідчим суддею в умовах дистанційного формату роботи.

Досліджено наукові уявлення про систему факторів ризику інфікування учасників кримінального провадження під час здійснення слідчої діяльності та їх криміналістичне значення.

Дістали подальшого розвитку криміналістичні рекомендації щодо проведення допиту, обшуку, огляду, пред'явлення для впізнання та слідчого експерименту в умовах біологічних загроз.

Доповнено концептуальні положення щодо цифрової трансформації досудового розслідування та розвитку електронного кримінального провадження.

Скориговано наукові уявлення про взаємозв'язок безпеки учасників кримінального провадження та ефективності розслідування.

В досягненні мети дослідження були використані загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання.

Зокрема, обрано діалектичний метод наукового пізнання як теоретичний фундамент дослідження при розгляді всіх проблемних аспектів за темою дисертації. Поряд з ним були використані й інші методи, зокрема, формально-логічний – для дослідження поняття, змісту, ознак реалізації повноважень стороною обвинувачення; системно-структурний – для з'ясування організаційних та процесуальних питань, що їх вирішує сторона обвинувачення на початковому та подальших етапах досудового розслідування злочинів в умовах поширення пандемії COVID-19.

Нормативно-правову та інформаційну основу дисертаційного дослідження складають: Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс України, чинні законодавчі й підзаконні нормативно-правові акти, які регулюють кримінальні процесуальні відносини в нашій державі.

Сформульовані в дисертації положення, висновки, пропозиції і рекомендації є важливим внеском у розвиток науки кримінального процесу, криміналістики та діяльності органів досудового розслідування.

Разом із тим дисертаційне дослідження Тихоненка Сергія Олександровича не позбавлене окремих недоліків і дискусійних положень, які потребують додаткового уточнення або можуть стати предметом наукової дискусії:

1. У роботі недостатньо уваги приділено аналізу зарубіжного досвіду організації діяльності правоохоронних органів під час пандемії COVID-19. Зокрема, більш детального висвітлення потребують практики держав-членів Європейського Союзу, США та Канади щодо проведення процесуальних дій в умовах карантинних обмежень.

2. При викладенні матеріалів дисертації виявлено окремі лексичні, граматичні, орфографічні помилки, логічні неточності викладення матеріалу в деяких підрозділах та висновках до розділів.

3. У роботі недостатньо уваги приділено аналізу статистичних даних щодо захворюваності працівників органів досудового розслідування безпосередньо за категоріями посад, що дозволило б більш об'єктивно оцінити рівень професійних ризиків слідчих.

4. Робота виграла б від більш детального дослідження психологічних наслідків пандемії для слідчих та інших учасників кримінального провадження, оскільки зазначений фактор безпосередньо впливає на ефективність комунікації під час проведення вербальних слідчих (розшукових) дій.

Слід зазначити, що висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку виконаної роботи і викликані скоріше наявністю новаторських ідей, а також складністю обраного предмету наукового аналізу.

Дисертація Тихоненка Сергія Олександровича на тему «Особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19», є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що полягає у виробленні цілісної концепції формування правових механізмів регулювання щодо реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19, виявленні проблемних аспектів застосування норм кримінального процесуального законодавства в цій сфері, а також виробленні пропозицій та рекомендацій щодо його вдосконалення для підвищення ефективності виконання завдань кримінального судочинства та ефективного здійснення досудового розслідування. Вона відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Тихоненко Сергій Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Березняк В.С. відзначив актуальність теми дисертаційного дослідження, правильно обрані методи дослідження, з урахуванням поставленої мети, а також об'єкта та предмета дослідження. Робота має наукову новизну, адже автором вироблено ряд пропозицій до законодавства, що регулює суспільні відносини у сфері кримінального процесу та криміналістики. Загалом дисертація Тихоненка Сергія Олександровича на тему «Особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19», є завершеною науковою працею, відповідає всім вимогам, які висуваються до такого виду робіт та може бути рекомендована до розгляду разовою спеціалізованою вченою радою для захисту.

Доктор юридичних наук, професор Плетенець В.М. відзначив, що дисертаційне дослідження виконане якісно, на високому науковому рівні, отримані результати є об'єктивними. Позитивним моментом роботи є вміння автора обґрунтовувати власну думку, проводити наукову дискусію із вченими, послідовно, логічно та системно викладати матеріал.

Структурно вдалою видається побудова змісту дисертації. Переконливими варто назвати загальні висновки, якими показана ступінь вирішеності проблеми, що визначена у вступі до роботи.

Дисертаційне дослідження Тихоненка С.О. виконане відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України. Автор дослідження має достатню кількість наукових статей у фахових виданнях та опублікованих тез виступів на конференціях. Дисертаційна робота виконана самостійно, має комплексний і завершений характер.

Здобувач акцентував увагу на окремих положеннях роботи, що заслуговують на увагу, є цікавими та ґрунтовними. Актуальність, завдання, наукова новизна та висновки, в цілому відповідають вимогам, встановленим Міністерством освіти і науки України.

Загалом результати дисертаційного дослідження мають, безумовно, як теоретичне, так і практичне значення. Тому дисертаційна робота Тихоненка Сергія Олександровича «Особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19», підготовлена на достатньому науковому та методологічному рівні і в цілому заслуговує позитивної оцінки, тому може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Обшалов С.В. відзначив високий теоретичний рівень дисертації Тихоненка С.О. Дисертаційне дослідження характеризується самостійністю і цілісністю, високим науковим рівнем, теоретичним та практичним значенням. Актуальність обраної дисертантом теми дослідження не викликає сумнівів, відповідає потребам науки кримінального процесу. Заявлена тема дисертаційного дослідження справляє позитивне враження.

Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачем методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Робота відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, які встановлені для робіт такого виду. Дисертант виконав завдання поставлені на початку дослідження, яке присвячене вирішенню актуальної теми для суспільства та держави в цілому.

Кандидат юридичних наук, доцент Захарко А.В. вказав на актуальність теми, на високий рівень роботи і зазначив, що зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань, самостійністю і цілісністю проведеного дослідження, що дозволило досягти поставленої мети, виконати дослідницькі задачі і повністю розкрити тему дослідження. Дисертаційне дослідження

Тихоненка Сергія Олександровича на тему «Особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19», підготовлено на достатньому науковому та методологічному рівні і може бути рекомендовано до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Тихоненка Сергія Олександровича на тему «Особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Пандемія коронавірусної хвороби COVID-19 стала однією з наймасштабніших глобальних криз сучасності, яка суттєво вплинула на всі сфери суспільного життя, функціонування державних інституцій та систему забезпечення правопорядку. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, з початку пандемії у світі було офіційно зареєстровано понад 777 млн випадків захворювання на COVID-19 та понад 7 млн летальних випадків, пов'язаних із наслідками коронавірусної інфекції. Водночас результати досліджень ВООЗ щодо надлишкової смертності свідчать, що реальні демографічні втрати від пандемії є значно більшими та можуть перевищувати 14,9 млн осіб лише протягом 2020–2021 років. Пандемія продемонструвала вразливість державних систем до біологічних загроз та актуалізувала необхідність вироблення нових підходів до організації діяльності органів державної влади в умовах надзвичайних ситуацій медико-біологічного характеру.

Для України пандемія COVID-19 також стала серйозним викликом. За офіційними даними Міністерства охорони здоров'я України, протягом періоду пандемії було зареєстровано понад 5,5 млн випадків захворювання та понад 112 тис. смертей, спричинених ускладненнями коронавірусної хвороби. Високі показники захворюваності та смертності обумовили необхідність запровадження безпрецедентних карантинних обмежень, які вплинули на діяльність усіх правоохоронних органів, у тому числі органів досудового розслідування. У цих умовах забезпечення безперервності кримінального провадження та належного виконання завдань кримінальної юстиції потребувало адаптації традиційних організаційних і криміналістичних підходів до нових епідемічних реалій.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває щодо діяльності працівників Національної поліції України, які протягом усього періоду пандемії належали до категорії працівників критичної інфраструктури та були зобов'язані виконувати службові обов'язки незалежно від рівня епідемічної небезпеки. На відміну від значної частини працівників інших сфер, поліцейські не мали можливості перейти на дистанційний режим роботи, оскільки забезпечення публічної безпеки, реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, проведення слідчих (розшукових) дій та охорона громадського порядку потребували їхньої постійної фізичної присутності. Саме тому рівень

захворюваності на COVID-19 серед поліцейських залишався стабільно високим протягом усього періоду пандемії, а численні випадки інфікування були безпосередньо пов'язані з виконанням службових обов'язків та постійним контактом із населенням.

Специфіка професійної діяльності слідчих полягає в необхідності систематичної взаємодії з невизначеним колом осіб під час проведення допитів, одночасних допитів, пред'явлення для впізнання, обшуків, слідчих експериментів, освідкувань та інших слідчих (розшукових) дій. За таких умов ризик інфікування набуває не лише медичного, але й криміналістичного значення, оскільки безпосередньо впливає на організацію розслідування кримінальних правопорушень, порядок планування процесуальних дій, вибір тактичних прийомів та забезпечення безпеки учасників кримінального провадження. Пандемія вперше поставила перед криміналістикою питання необхідності врахування біологічних загроз як одного з факторів, що визначають ефективність слідчої діяльності.

Особливу увагу необхідно приділяти питанням соціального та правового захисту поліцейських, які захворіли на COVID-19 під час виконання службових обов'язків. Оскільки інфікування працівників поліції у більшості випадків відбувалося внаслідок виконання покладених на них державою функцій, захворювання та його наслідки повинні розглядатися крізь призму професійного ризику.

Водночас слід зазначити, що проблема COVID-19 не втратила своєї актуальності після офіційного завершення пандемічного періоду. Незважаючи на скасування більшості карантинних обмежень та припинення режиму надзвичайного реагування у сфері громадського здоров'я, випадки захворювання на коронавірусну хворобу продовжують реєструватися в багатьох країнах світу, у тому числі в Україні. При цьому сучасний рівень епідеміологічного моніторингу є значно нижчим порівняно з періодом 2020–2022 років, що ускладнює отримання об'єктивної інформації про реальні масштаби поширення захворювання. Скорочення обсягів тестування населення та зменшення інтенсивності статистичного обліку випадків COVID-19 фактично призвели до часткової втрати можливостей оперативного контролю за епідемічною ситуацією та оцінки потенційних ризиків для окремих професійних груп населення.

Крім того, результати сучасних медичних досліджень свідчать, що наслідки пандемії продовжують впливати на стан громадського здоров'я. У науковій літературі значна увага приділяється проблемі постковідного синдрому (Long COVID), тривалим порушенням функціонування дихальної, серцево-судинної та нервової систем, а також особливостям циркуляції нових варіантів SARS-CoV-2 та інших респіраторних вірусів. У цьому контексті особливого значення набуває дослідження професійних ризиків інфікування працівників правоохоронних органів та розроблення ефективних механізмів організації діяльності органів досудового розслідування в умовах можливого поширення нових інфекційних захворювань.

Це обумовлює необхідність комплексного наукового аналізу зазначеної проблематики, розроблення сучасних криміналістичних рекомендацій та

формування наукових засад організації слідчої діяльності в умовах біологічних загроз, що має важливе теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку криміналістики та удосконалення діяльності органів досудового розслідування.

У вітчизняній науці питанням функціонування державних інституцій в умовах пандемії присвячені праці Антощука А.О., Гловюк І.В., Гризи О.В., Дрозд В.Г., Журавля В.А., Капліної О.В., Мірковця Д.М., Назарова В.В., Шепітька В.Ю., Тіщенка В.В., Тертишника В.М., Пирога І.В., Плетенця В.М., Погорецького М.А., Почтового М.М., Почтової Є.С., Рогальської В.В., Романова М.Ю., Тарасенка О.С., Татарова О.Ю., Фаринника В.І., Шаблістового В.В., Шевченка С.І., Шевчишена А.В., Юніна О.С. та інших дослідників

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до положень Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020), Стратегії боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р), Плану заходів з реалізації Стратегії інформаційної безпеки на період до 2025 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.03.2023 № 272-р), Порядку електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України (спільний наказ Офісу Генерального прокурора та МВС України від 22.11.2021 № 371/846), тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022–2026 роки (наказ МОН України від 03.02.2022 № 109), тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2025-2029 роки (наказ МВС України від 21.05.2024 № 326), Основних напрямів наукових досліджень Дніпровського державного університету внутрішніх справ «Теоретико-методологічні та прикладні проблеми державотворення та правотворення в Україні» (реєстраційний номер 0118U100436).

Мета та завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є комплексний науковий аналіз теоретичних, нормативних і практичних засад реалізації слідчим процесуальної компетенції під час проведення слідчих (розшукових) дій в умовах поширення пандемії COVID-19 та розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- 1) дослідити стан наукового вивчення питання щодо ризику інфікування COVID-19;
- 2) визначити процесуальну компетенцію слідчого під час здійснення досудового розслідування злочинів;
- 3) проаналізувати вплив COVID-19 на характер слідчої діяльності з організації розслідування кримінальних правопорушень;
- 4) встановити особливості роботи слідчого в умовах поширення COVID-19 на першочерговому етапі розслідування;
- 5) дослідити реалізацію слідчим процесуальної компетенції на подальших етапах розслідування в умовах поширення COVID-19;

6) визначити шляхи оптимізації роботи слідчого під час проведення слідчих (розшукових) дій за участі хворої на COVID-19 особи;

7) сформулювати перспективи розвитку криміналістичного забезпечення досудового розслідування після пандемії COVID-19.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення досудового кримінального провадження в умовах пандемії COVID-19.

Предмет дослідження – особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19.

Методи дослідження. Відповідно до поставленої мети, крізь призму об'єкта і предмета дослідження використано різноманітні загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, основоположним із-поміж яких є *діалектичний метод*, що полягає у розумінні будь-якої системи через важливість взаємодії елементів та їхнього взаємозв'язку і визначає стратегію дослідження розвитку інституту слідчої діяльності у кримінальному провадженні.

Формально-логічний метод дав змогу дослідити поняття, зміст, ознаки реалізації слідчим процесуальних (підрозділи 1.2, 1.3). *Історико-правовий метод* застосовувався для дослідження стану наукового вивчення питання щодо ризику інфікування COVID-19; (підрозділ 1.1). *Методи аналізу, класифікації, групування та системно-структурний метод* використовувалися для з'ясування організаційних та процесуальних питань, що їх вирішує слідчий на початковому та подальших етапах досудового розслідування злочинів в умовах пандемії COVID-19 (підрозділи 2.1, 2.2). Використання *соціологічного та статистичного методів* сприяло узагальненню юридичної практики, аналізу емпіричної інформації, пов'язаної з темою дисертаційного дослідження (підрозділи 1.2, 3.1, 3.2). Застосування *функціонального методу* дозволило визначити основні напрями оптимізації роботи слідчого під час проведення слідчих (розшукових) дій за участі хворої на COVID-19 особи (підрозділ 3.1). *Порівняльно-правовий метод* використовувався під час огляду й вивчення юридичної літератури, основних наукових підходів щодо вирішення поставлених завдань дослідження й аналізу вітчизняного та міжнародного законодавства (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2). *Формально-юридичний метод* було застосовано під час дослідження нормативних джерел дисертаційної роботи, що дозволило виявити правові положення, які потребують удосконалення з погляду однозначності та ефективної їх реалізації у практичній діяльності роботи слідчого під час проведення слідчих (розшукових) дій в умовах пандемії COVID-19 (розділи 2 і 3).

Методи аналізу, дедукції, абстрагування, узагальнення та інші формально-логічні методи дали змогу виділити основні формулювання стосовно реалізації слідчим процесуальних повноважень під час проведення слідчих (розшукових) дій в умовах пандемії COVID-19 (розділи 1–3). На основі *методу синтезу* сформовано та викладено загальні висновки за темою дисертації.

Емпіричну базу дослідження становлять дані Державної служби статистики України, органів прокуратури, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Міністерства охорони здоров'я та інших державних органів, аналіз політико-правової публіцистики, довідкових видань,

фактологічних матеріалів щодо реалізації слідчим процесуальних повноважень під час проведення слідчих (розшукових) дій в умовах пандемії COVID-19.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є першим у вітчизняній науці комплексним монографічним дослідженням основних загальнотеоретичних та процесуальних засад, форм і концептуальних положень щодо реалізації слідчим процесуальних повноважень під час проведення слідчих (розшукових) дій в умовах пандемії COVID-19, в якому сформульовано низку наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, що мають важливе теоретико-прикладне значення для науки кримінального процесу, криміналістики та діяльності органів досудового розслідування, зокрема:

уперше:

- обґрунтовано доцільність розгляду процесуальної компетенції слідчого через систему трьох взаємопов'язаних блоків діяльності: організаційного, доказового та процесуально-розпорядчого;

- сформульовано науковий підхід до розуміння процесуальної компетенції слідчого як системи повноважень, що реалізуються в умовах надзвичайних ситуацій біологічного характеру та забезпечують безперервність здійснення досудового розслідування;

- доведено, що забезпечення біологічної безпеки є самостійним елементом організації слідчої діяльності та повинно враховуватися під час планування і проведення слідчих (розшукових) дій;

- запропоновано розглядати пандемію як чинник формування нового напрямку криміналістичних досліджень, пов'язаного з розслідуванням кримінальних правопорушень в умовах біологічних загроз;

- обґрунтовано концепцію впливу пандемії COVID-19 на характер слідчої діяльності як самостійного криміналістичного чинника, що визначає особливості організації досудового розслідування;

- сформульовано принцип забезпечення біологічної безпеки учасників кримінального провадження як самостійний принцип організації слідчої діяльності в умовах поширення особливо небезпечних інфекційних захворювань;

удосконалено:

- наукові уявлення про цифровізацію процесуальної діяльності слідчого та використання дистанційних технологій під час досудового розслідування;

- теоретичні засади взаємодії слідчого з прокурором та слідчим суддею в умовах дистанційного формату роботи;

- наукові уявлення про систему факторів ризику інфікування учасників кримінального провадження під час здійснення слідчої діяльності та їх криміналістичне значення;

- положення щодо необхідності інтеграції санітарно-епідемічного компонента до структури підготовки та проведення слідчих (розшукових) дій;

- механізми забезпечення особистої безпеки слідчого під час виконання професійних обов'язків, зокрема необхідність включення забезпечення біологічної безпеки до структури криміналістичного забезпечення діяльності слідчого;

- принцип мінімізації безпосередніх контактів як базовий принцип організації процесуальної діяльності в умовах пандемії;

- положення щодо доцільності створення спеціалізованих алгоритмів проведення слідчих (розшукових) дій за участю осіб із підвищеним ризиком поширення інфекційних захворювань;

набули подальшого розвитку:

- криміналістичні рекомендації щодо проведення допиту, обшуку, огляду, пред'явлення для впізнання та слідчого експерименту в умовах біологічних загроз;

- концептуальні положення щодо цифрової трансформації досудового розслідування та розвитку електронного кримінального провадження;

- концептуальні підходи до організації діяльності слідчих підрозділів в умовах кризових явищ;

- наукові уявлення про взаємозв'язок безпеки учасників кримінального провадження та ефективності розслідування;

- положення щодо модернізації криміналістичного забезпечення діяльності слідчого в умовах глобальних біологічних загроз.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації впроваджені та використовуються у:

- *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Організація розслідування кримінальних правопорушень», «Криміналістика», «Кримінальний процес», «Оперативно-розшукова діяльність», а також підготовки підручників, навчальних посібників, курсів лекцій;

- *науковій діяльності* – для подальшого вдосконалення основ методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень на основі сформульованих теоретичних положень, висновків і практичних рекомендацій;

- *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення діяльності органів досудового розслідування підрозділів Національної поліції України.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення й висновки дисертації оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 2024 р.), «Тенденції та перспективи розвитку юридичної науки сьогодення» (м. Київ, 2025 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації відображено у шести наукових публікаціях, із яких чотири – статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, дві – тези у збірниках наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних науково-практичних конференціях.

Список публікацій здобувача за темою дисертації,

1. Тихоненко С.О. Цифровізація слідчої діяльності та перспективи розвитку криміналістичного забезпечення досудового розслідування після пандемії COVID-19. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2025. № 6. С. 334-338.

2. Тихоненко С.О. Деякі аспекти удосконалення роботи слідчого під час

проведення слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з отриманням інформації з особистісних джерел, за участі хворої на COVID-19 особи. *Галицькі студії*. 2024. Вип. 5. С. 59-64.

3. Тихоненко С.О. Стан наукової розробленості ризику інфікування COVID-19 та його значення для організації слідчої діяльності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2025. № 5. С. 374-379.

4. Тихоненко С.О. Свобода слова як право та правова категорія в умовах війни. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 15 бер. 2024 р.; у 2-х ч. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2024. Ч. I. С. 220-221.

Характеристика особистості здобувача. Тихоненко Сергій Олександрович, 1999 року народження, громадянин України, освіта вища, у 2022 році закінчив Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ і здобув кваліфікацію магістр права.

З 01 вересня 2022 року по теперішній час – аспірант кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ. Освітньо-наукову програму підготовки на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» завершив у травні 2026 року.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно, у ній дотримано норми сучасної української мови, правильно вжито наукові терміни. Кожний із розділів, підрозділів та пунктів побудовані в логічній послідовності. Усе це забезпечує легкість і доступність сприйняття викладених у дисертації положень.

У результаті попередньої експертизи дисертації Тихоненка С.О. і повноти публікацій основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Тихоненка Сергія Олександровича на тему «Особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Тихоненка Сергія Олександровича на тему «Особливості реалізації процесуальної компетенції слідчим у кримінальному провадженні в умовах поширення пандемії COVID-19», відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Рекомендувати Тихоненку Сергію Олександровичу звернутись до

Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ із заявою щодо утворення разової спеціалізованої вченої ради.

Головуючий на засіданні –
завідувач кафедри кримінального права
та кримінології факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник
___ червня 2026 року



Василь БЕРЕЗНЯК